

บทที่ 8

หลักธรรมของผู้บริหาร

ผู้บริหารคือผู้รับผิดชอบต่อสถาบันและองค์กรต่างๆ ย่อมต้องมีคุณธรรมหรือหลักการสำหรับ
ดำเนินการ เพื่อความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน

ก. สัปปุริสวรม

สัปปุริสวรมแปลว่าธรรมของคนดี หรือความเป็นคนสมบูรณ์นั้นเอง มีคุณสมบัติ 7 ประ-

การ ดังนี้

1. ธรรมัญญา - รู้หลักและรู้จักเหตุ
2. อัตถัญญา - รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล
3. อัตตัญญา - รู้จักตน
4. มัตตัญญา - รู้จักประมาณ
5. กาลัญญา - รู้จักกาล
6. ปริสัญญา - รู้จักประชุมชน
7. บุคคลัญญา - รู้จักบุคคล

ขยายความ

1. ธรรมัญญา รู้หลักและรู้จักเหตุ

คือผู้มีคุณธรรมข้อนี้จะต้องรู้หลักการ และกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยว
ข้อง ในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประ-
พฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่า ตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่และความ
รับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผล
สำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ หรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติ

ต่อโลก และชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต

ผู้บริหารจะต้องรู้

- หลักการ
- กฎหมาย
- สาเหตุที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ

"หลักการ" ผู้บริหารต้องเคราะห์ในหลักการ ถ้าผู้ใหญ่หรือผู้บริหารไม่ยึดหรือเคราะห์หลักการจะทำให้องค์กรนั้นๆ ขาดหลัก ความรุ่งเรืองก็จะมีขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารต้องยึดหลักไว้ก่อนแล้วค่อยตั้งบังคับ บัญชา ก็จะเดินตามทำให้กิจกรรมนั้นๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบ ráoy "กฎหมาย" หรือ "กติกา" ก็ เช่นเดียวกัน ผู้บริหารต้องยึดมั่นและแม่นในกฎหมายต่างๆ เป็นหลักยึดและเป็นที่ปรึกษาของคนใต้ ปกครอง เช่น "กฎหมาย" การไปทำงาน 8.30-16.30 น. ต้องยึดหลักนั้นไว้ ตลอดจนการ ตรงต่อเวลาสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็ยึดเวลาสำคัญมาให้คงเส้นคงวา ท่านหญิงพูนพิศมัย คิสกุล ทรงเล่าถึงเสศิจพ่อของท่านในหนังสือ "ชีวิตและงานของ สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ" ตอนหนึ่งว่า "การตรงต่อเวลาอย่างหนึ่งท่านทรงถือมาก ว่าผู้ใดไม่ถือเวลาเป็นสำคัญ ผู้นั้นเป็นคนไม่มีหลักเชื่อถือไม่ได้"

คติสำคัญนัก และควรเอาใจใส่อย่างยิ่ง การฝึกตนให้เป็นคนตรงต่อเวลา เป็นทาง แห่งความสำเร็จและความก้าวหน้า ผู้ที่เป็นใหญ่เป็นโตและเป็นคนสำคัญนั้นไม่ใช่เป็นได้โดยการ ยกย่อง หรือโดยการสืบสกุล ตัวเองต้องปฏิบัติตนให้มีระเบียบ การฝึกตนให้ตรงต่อเวลา เป็น วิธีการฝึกะเบียบอย่างคึ่ง

วันหนึ่ง ๆ ท่านเคยมีกำหนดเวลา กิน-นอน-ทำงาน หรือเปล่า? และได้ปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัดหรือเปล่า? หากท่านตอบว่า "ไม่" นั้นแสดงว่าท่านยังห่างไกลกับความสำเร็จมากนัก นอกจากรู้นี้ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสาเหตุที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าขององค์กรที่ตนรับ ผิดชอบ มีการตรวจสอบข้อบกพร่อง และทำการวิจัยวิเคราะห์ถึงสาเหตุให้ได้

1. พระawanที่กระกับหลักการ

ในการที่จะแสดงตนท่านเป็นพุทธอุปถัมภากท่านเสนอหลักการต่อที่ประชุม คือ พร 8 ประการ เสียก่อน ไม่ใช่รับเอกสารบัญชีเลยที่เดียว นั้นคือเงื่อนไขด้านบัญชี 4 ข้อ

1. อย่าประทานจิวรอันประณีตให้ท่าน
2. อย่าประทานอาหารบิณฑบาตที่ประณีตให้ท่าน
3. อย่าโปรดให้ท่านอยู่ในที่ประทับด้วย
4. อย่าให้ท่านไปในที่นิมนต์ด้วย

เงื่อนไขด้านขอความเมตตา 4 ข้อ

5. ขอได้โปรดเสศีจไปยังที่นิมนต์ให้ท่านรับเอาไว้
6. เมื่อท่านนำพุทธบริษัทมาแต่ไกลขอได้ให้โอกาสเข้าเฝ้า
7. ถ้าความสัมสัยเกิดขึ้นขอให้ท่านໄດ້ຫຼຸດຄາມໄດ້ທຸກເນື່ອ
8. พระองค์จะเสศีจไปแสดงธรรม ณ ที่ใดเมื่อเสศีจกลับแล้วขอໄດ້แสดงธรรมນั้นแก่ท่านด้วย

2. พันท้ายนรสิงห์กับหลักการ

พันท้ายนรสิงห์ เป็นคนถือทায়เรือพระที่นั่งเอกชัยของสมเด็จพระเจ้าเสือ เมื่อปีอก 2247

พระเจ้าเสือ เศศีจด้วยเรือพระที่นั่งเอกชัยไปประพาสต้นทรงเบ็ด ณ ปากน้ำ เมืองสารบุรี (สมุทรสาคร) ครั้นเรือพระที่นั่งไปถึงตำลโคกขาม ซึ่งเป็นคลองคดเคี้ยวมาก พันท้าย-นรสิงห์คัดแก้ไขไม่ทัน ศรีจะเรือพระที่นั่งโคนกระหนกงิ่งไม่ใหญ่หักคลลงในน้ำ

พันท้ายนรสิงห์เห็นดังนั้นก็ตกใจ จึงกระโจนขึ้นเสียจากเรือพระที่นั่งและขึ้นไปอยู่บนฝั่งแล้วร้องกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า "ขอเชชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าฯ พระอาณาจิพันเกล้า ขอจงทรงพระกรุณาโปรดให้ทำศาลขึ้นที่นี่สูงเพียงตาแล้วตัดศรีจะข้าพระพุทธเจ้ากับศรีจะเรือพระที่นั่งซึ่งหักคลลงในน้ำไปนั้นขึ้นมาบวงสร้างไว้ด้วยกันที่นี่ ตามพระราชกำหนดในบทพระอัยการเดิม พะยะคະ"

พระเจ้าเสือตรัสว่า "อ้ายพันท้าย ซึ่งโทยเอօนนั้นถึงตายก็ขอบอยู่แล้ว แต่กูไม่เออยุ จงมาลงเรือไปกับกูเดิด" แต่พันท้ายนรสิงห์ไม่ยอม อ้างว่าจะเสียตนบธรรมเนียม (กฎหมายเดียรบาล) พระเจ้าเสือจึงมีพระคำรับสั่งให้ฝ่ายทั้งปวงบ้านมูลดินเป็นรูปพันท้ายนรสิงห์ขึ้นแล้วก็ให้ตัดศรีจะรูปหุ่นดินเหนียวนั้นแทน

พันท้ายนรสิงห์ไม่ยอมอยู่บ้านเอง จะขอตายเพื่อรักษาพระราชกำหนดกฎหมายไว้ ในที่สุดพระเจ้าเสือก็จำต้องดำรงคำรัสสันยาเพชณaratให้พระหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์เสีย และรับสังให้ท่านมาลขึ้นสูงเพียงตาและให้อาศีรีจะพันท้ายนรสิงห์กับศีรีจะเรือพระที่นั่งซึ่งหักนั้นขึ้นพลีกรรมไว้ด้วยกันบนศาลาตนนี้

ต่อมาได้พระราชทาน เพลิงศพพันท้ายนรสิงห์ให้เป็นเกียรติยศ พระราชทานเงินทองสิ่งของ ให้บุตร-ธิดาของเขามาก และมีพระราชโองการให้เกณฑ์คนสามหมื่นคนปักหลักลงโคงขามให้ตรง โดยลึกหักออก ปากคลองกว้างແປควา พื้นคลอง 5 วา

3. นางมณี ทองภาชี กับหลักการ

(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ 17 พฤษภาคม 2531) ได้กล่าวว่า

"เมื่อตัวอย่างรายนี้คือ นางมณี ทองภาชี อายุ 42 ปี อาชีพทำงานโรงงานหอผ้า "น้ำยา" แ夸ประเวศ จนเงินเตี้ยไม่จุกจุก ลากคลอกซ้ำ (นายอนุชา ทองภาชี อายุ 16 ปี) มอบให้คำตรวจคำเนินคดี สาเหตุจากลูกชายตัวแสบแอบปล้นแท็กซี่กับเพื่อน ๆ อีก 5 คน แล้วหลบ藏匿อยู่บ้าน เมื่อล่วงรู้ความจริงน้ำตาร้วนนอนไม่หลับทั้งคืน

ในที่สุดยอมยกอยู่ข้างความดี จำใจสละเลือดช้ำอย่างเจ็บช้ำ พยายเรือส่งลูกซ้ำให้คำตรวจคำเนินคดี นางบอกว่าถึงจะจนก็จะไม่ยอมแต่ต้องเงินซ้ำให้มัวมอง ทำอาตตรวจงงไปพักใหญ่"

4. คนผู้ขาดหลักการ "จุดยืน"

นิทานอีสปเรื่อง "ชายแก่กับลา" เป็นอุทาหรณ์อย่างดีของคนผู้ขาดจุดยืน "ชายชาวคนหนึ่งและลูกชายของเขามีลาอยู่ตัวหนึ่ง เขาทั้งสองจูงลาเข้าไปในคลาด ทั้งสองพบกับเด็กชายกลุ่มนึง เด็กพากันหัวเราะขึ้นพร้อมกันและพูดว่า

"ช่างโง่อะไรอย่างนี้ สองพ่อลูกแหนที่จะชี้ลากลับจูงลาไป"

ผ่ายชายชาวจีบอกกับลูกชายว่า "เด็กพากันพูดถูกเจ้าควรจะชี้ลาไป"

ตั้งนั้น ลูกชายจึงชี้ลา ส่วนบิดาจูงลาไปเรื่อย ๆ จนถึงบ้านชาวนาคนหนึ่ง ชาวนาเห็นดังนั้นจึงพูดขึ้นว่า

"เจ้าเด็กเนรคุณชี้ลาอย่างสบายนินณะที่พ่อแก่ ๆ ของแก่เดินจูงลาไป"

ชายชราได้ยินดังนั้น จึงบอกให้ลูกลงจากหลังลา "ลงมาเถอะ" แล้วพ่อจะเป็นคนขี่เอง" ต่อมากว่าเขาก็พบกับหนุ่มคนหนึ่งสวนทางมาก "ตาแก่จอมเกียจคร้าน" หนุ่มคนนั้นว่า "ปล่อยให้ลูกชายจูงลา ส่วนตัวเองนั่งสบายบนหลังลาซ่างไม่มีเมตตาเลย"

เมื่อเป็นเช่นนี้ ชายแก่คนนั้นจึงเรียกลูกเข้าห้องบนหลังลา หั้งสอง จึงขึ้ล้าเดินทางต่อไป พบกับชายคนหนึ่งเดินสวนทางมาเห็นดังนั้นจึงพูดว่า

"นั้นเป็นลายของพวกร่านหรือ?" เมื่อชายชราอยอมรับ เขายังพูดว่า "พวกร่านนี้ใจร้ายมาก ลักษณะแบบนี้คงจะต้องฆ่าเจ้าส่องคนได้"

เมื่อเป็นเช่นนั้น ชายชราและลูกชายจึงพาภันลงจากหลังลา และแล้วพวกราจึงจับลาให้นอนลงมัดขาคู่หน้าและคู่หลังติดกันแล้วจึงเอากานมาสอดแล้วหามลาเดินทางต่อไปในทันที

ในไม่ช้าเขาก็เดินมาถึงสะพานแห่งหนึ่ง ลักษณะนี้เริ่มต้นเชือกที่เริ่มคลายลักษณะหล่อนลงไปในน้ำ ดังนั้น หั้งสองพ่อลูกจึงสูญเสียลายของพวกราไป

(นิทานอีสป เรื่องชายแก่กับลา สำนักพิมพ์อักษรบังศิริ)

2. อัตถัญญา รู้ความมุ่งหมาย และรู้จักผล

คือรู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจว่าดูประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าหลักการนั้นมีความมุ่งหมายอย่างไร รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นดำเนินชีวิตอย่างนั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไรที่ให้มีหน้าที่ดำเนินการ ฐานะการงานอย่างนั้น ๆ เชากำหนดร่วงกันไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร

กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ดังนี้เป็นต้น ตลอดจนถึงขั้นสูงสุดคือรู้ความหมายของคติธรรมค่า และประโยชน์ที่เป็นสาระของชีวิต

ผู้บริหารจะต้องรู้

- ความมุ่งหมายของหลักการ
- กิจการที่ทำไปแล้วจะมีผลดี-ผลเสียอย่างไร

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างต่าง ๆ ที่สถาบันและองค์กรต่าง ๆ เมื่อจะเสนอโครงการใดมักจะทำในกรณี "รู้มั่นคง" และ "อัตถัญญา" นี้รู้สึกว่าจะเป็นรูปแบบหนึ่งที่องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในกระบวนการจะนำเสนอโครงสร้างจัดให้มีการสัมมนาเชิงวิชาการ มักจะมีดังนี้ 2 หลักนี้ โดยวางรูปแบบดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. ขอบเขตของการจัดประชุม
 - บัญชาที่น่าจะได้รับการหยิบยกขึ้นพิจารณา
4. ระยะเวลาของการจัดสัมมนา
5. สถานที่
6. วิธีจัด
7. ผู้เข้าร่วมประชุม
8. ประโยชน์หรือผลที่คาดหวังว่าจะได้รับ
9. งบประมาณการจัดประชุม

3. อัคคณุญา รู้จักคน

คือรู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นคัน บัณฑีเป็นอย่างไร และประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมและรู้จัก เกี้ยงปรับปรุงส่งเสริม ทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกจุดตรงทางที่จะให้เจริญกองงานบังเกิดผลที่ ผู้บริหารต้องรู้

- ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด

ความสามารถและคุณธรรมของตน

1. สมเด็จพระมหาวีรบูรพาฯ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ได้ให้คติสอนใจนักบริหารไว้ว่า "ไม่ไปเป็น เป็นใหญ่ยาก"

บางคนนั้นได้รับแต่คงให้เป็นผู้ใหญ่ ผู้บริหาร แต่ก็มีความคิดว่า ผู้บริหารนั้นจะต้อง เป็นคนรู้ คนฉลาด เหนือผู้อื่นทุก ๆ กรณีไป คล้าย ๆ ผู้ขาดความเป็นผู้หัวใจผู้เดียว ซึ่งมันเป็น ไปไม่ได้ เพราะแม้แต่ราชภูษุชงจ้อยังเคยพูดไว้ในขณะที่เห็นชาวบ้านเดินมา 3 คน ท่านบอกว่า สามารถที่จะเป็นครูของท่านได้คนหนึ่ง

ศาสตราจารย์พระยาอนุมนาราชอน เป็นผู้ที่ฝ่าความรู้เรื่องจารีตประเพณีต่าง ๆ แม้จากชาวชนบทซึ่งไม่เคยเรียนในมหาวิทยาลัยเลย ท่านได้เขียนไว้ในหนังสือ "ชีวิৎชาร์ไทย"

สมัยก่อน" ตอนหนึ่งว่า "เห้จริงอยู่แก่ผู้เล่า ชึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ปัญญาพิจารณาเอาเองด้วย เหตุผลว่า ข้อความที่กล่าวไว้ ควรเชื่อได้แค่ไหน ด้วยผู้เล่าก็เป็นแต่คนและเป็นคนสามัญด้วย ก็คือ ไม่ใช่เหตุศาสตร์ ต้องมีถูกบังฟีดบัง ถ้าแห่งใดผู้อ่านเห็นว่าผิด อาจเป็นเพราะผู้เล่าได้หลักฐาน อันเป็นข้อมูลมาไม่เพียงพอ หรือไม่ก็ผู้เล่าได้ข้อมูลมาเพียงพอแล้ว แต่คุณธรรมและคิดไปไม่ถึงหรือไม่ตลอดก็เป็นได้"

คุณสมศรี สุกุมลันนท์ นักเขียนชื่อตั้งได้เขียนบทความในสารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับ 28 กันยายน 2531 ได้กล่าวถึงหัวเรื่องที่น่าคุณมานราชอน ผู้เป็นบิดาว่า หัวเรื่องว่า "พระยา อนุมานราชอน คนมีชีวิตเย็น" ตอนหนึ่งว่า

"วิธีความรู้ของพ่อเป็นไปตามที่หานบุราจารย์แจ้งไว้ อยู่ในคำย่อหั้ง 4 คือ สุ จ บุ ลิ ที่ทำให้หั้ง 4 อย่างเกิดผลสูงสุดน่าจะได้แก่ความจำของพ่อ พ่อ มีความจำเป็นเลิศ ใครที่อ่านเรื่อง "พื้นความหลัง" ของพ่อแล้วจะเข้าใจสิ่งที่พ่อจำนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องใหญ่ ๆ ที่เป็นหัวข้อเท่านั้น พ่อจำได้ในรายละเอียดถี่บีบ อาจเป็นพระท่านมีคติว่าทุกสิ่งทุกอย่างรวมทั้งคนมีความสำคัญอยู่ในตัวเองทั้งนั้น ที่คุณมาแบ่งความสำคัญมากน้อยมีค่าควรจำอยู่ที่ตัวของแต่ละคน มีความสมมติเป็นที่มาแห่งอุดติ เช่น เป็นคนใหญ่คนโตมีศักดิ์ อัครฐาน หน้าที่การงานสูง เขายอมสำคัญกว่า "ศาสตราสา" ชาวบ้านธรรมชาติ

พ่อไม่คิดอย่างนั้น สำหรับพ่อทุกคนและทุกอย่างสำคัญเท่ากันในฐานะที่เป็นแหล่งให้พ่อได้แสวงหาความรู้ได้ คิดให้ตัวเข้าสำคัญกว่าตัวเรา เสียก่อน จึงจะนำความสำคัญของตัวเขามาใช้เป็นประโยชน์แก่ตัวเราได้ เวลาพบรอยตัวใน หรือแม้แต่ลูกจ้างในบ้านที่มาจากหัวเมืองไกล พ่อจะได้ถามหาความรู้จากเขาระยะไป ความที่ไม่ลงตัวเป็นผู้รู้ทำให้ได้ความรู้"

2. เครื่องถังค่างกันเวว

นิทานอีสปเรื่อง "อึ่งอ่างกันวัว" ก็เป็นคติสอนใจในการรู้จักตนเองได้มากเรื่องหนึ่ง วันหนึ่งมีวัวตัวหนึ่งเดินทางกินอยู่ในทุ่งแห่งหนึ่งที่มีน้ำเจิ่งนอง ในทุ่งนาแห่งนั้นยังมีลูกอึ่งอ่างจำนวนหนึ่งกำลังเล่นกันอยู่ วัวตัวนั้นเดินเที่ยบลงบนลูกอึ่งอ่างและบดขี้เจ็บลูกอึ่งอ่างตายแบบหมด อย่างไรก็ตาม ยังมีอึ่งอ่างตัวหนึ่งหนีรอดมาได้และรีบไปเล่าให้เมื่องมันฟัง "โอ้มั่น" มันพูด "ขณะที่พวกเรากำลังเล่นกันอยู่มีสัตว์ 4 เต้า ตัวใหญ่มากตัวหนึ่งเหยียบลงบนพวงเรา"

"ตัวใหญ่หรือ?" แม่อึงอ่างถาม "ตัวมันใหญ่ขนาดไหน?" "ตัวมันใหญ่ขนาดนี้ได้ไหม?" และแล้ว แม่อึงอ่างก็พองหัวออกให้ใหญ่โตเท่าที่มันจะทำได้ "ตัวใหญ่ขนาดเท่านี้ได้ไหม" แม่อึงอ่างถาม "โอ้" เจ้าลูกอึงอ่างตัวน้อยพูด "ตัวมันใหญ่กว่านี้อีกจัง" "เอาละมันใหญ่ขนาดนี้ได้ไหม?" และแล้ว แม่อึงอ่างก็พองตัวให้ใหญ่ขึ้นอีก "จะแม่ มันใหญ่มากและถึงแม้ว่าแม่จะพองตัวจนห้องแตกตายแม่ ก็ไม่สามารถพองตัวได้ถึงครึ่งหนึ่งของมันหรอกจัง" แม่อึงอ่างเกิดความโนโห มันจึงพูดว่า "แม่ จะพองตัวให้ใหญ่กว่านี้อีก" "แม่จะตัวมันยังคงใหญ่กว่านั้นมากจัง" ลูกอึงอ่างตัวน้อยพรำบอกไป เรื่อยๆ "มันยังคงใหญ่โตมากกว่านั้นอีกจังแม่" "คราวนี้ตัวมันใหญ่เท่านี้พอไหมจัง" แม่อึงอ่างถามคราวนี้มันพองหัวของมันออกอย่างเต็มที่ และแม่อึงอ่างจึงห้องแตกตายทันที

4. มัดดัญญาดา รู้จักประมาณ

คือรู้จักพอดี เช่นรู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จัก ความพอเหมาะพอดีในการพูด การปฏิบัติกิจและทำการต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อนหลับนอน และ การสุนกสนานรื่นเริงต่าง ๆ

เรื่องซูชิก ซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องเวสสันดรชาดก เป็นอุทาหรณ์อย่างดีในเรื่อง "การไม่รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร" แม้การไม่รู้จักประมาณของนักบริหารบางคนที่นิยม ไปในงานเลี้ยงสังสรรค์บ่อย หรือชอบรับประทานอาหารดึก ๆ ดื่น ๆ ตามย่านอาหารโคตรรุ่ง จน เป็นสาเหตุให้ร่างกายอ้วนเพิ่มอยู่คล้านคนมีครรภ์น้ำนมล้นคืบล้นคืบล้นอยอนันตรายจากโรคของการกินอาหาร นิใช้โรคขาดอาหาร เช่น เบาหวาน คอเลสเตอรอล ฯลฯ

เรื่องของชายถูกกลอตเตอร์ เป็นจำนวนหนึ่งล้านลี้แสนบาทนำมำใช้จ่ายในการซื้อเหล้า คิม จนเกิดโรคพิษสุราเรื้อรัง ก่อนตายหมดเงินไปเพื่อทราบตนเองถึงหนึ่งล้านบาท เหลือเพียง สี่แสนบาทนั้นก็เป็นเรื่องของการไม่รู้จักประมาณในการจับจ่ายทรัพย์

แม้สุภาษิตที่ว่า "พูดดีเป็นศรีแก่ปาก พูดมากปากจะมีเสียง" ก็เป็นเรื่องของการพูดไม่รู้จัก ประมาณ หรือสุภาษิตว่า "พูดไป 2 ไฟเบี้ย นิ่งเสียคำลีงทอง" ก็เป็นลักษณะการรู้จักประมาณ ใน การพูด

พระพุทธองค์ได้ทรงประจักษ์ด้วยพระองค์ในหลักปฏิบัติมัชฌิมาปฏิบัติ จนทำให้พระองค์ ได้ตรัสรู้อันตรลัมมาสัมโพธิญาณ หลังจากที่ทดลองปฏิบัติเคร่งครัด และย่อหย่อนแล้วไม่ประสบผล

สำเร็จ ท่อเมื่อพะองค์กันมาใช้ห้องน้ำทางสายยางล่างจึงประสนับเหล้ารึ ดักท่อระบายน้ำตัวรั่วไว้ใน
ธรรมจักษุที่ไม่ด้อย 2 อย่าง ดือ

- ช้อปปิ้งที่ม่ายานที่ยืดตามดูบเป็นหลัก เป็นอย่างต่อหาราม เป็นขอโกล์ฟยูนิเวิร์ส

ประกายน์

2. ช้อปปิ้งที่ไม่ดี ทำตนให้ถูกยั่ห์รวมไปแล้วคงต้องเสียหัวใจให้บุญตี้ หง

ไร์โรบอยน์

คุณภู พระงค์จังตัวสักหางภูมิปัญญาพิษสัมภาระน้ำหนัก ก็มีกุ้มภูมิมาปฏิบัติ คุณ มารดา 8
หัวรุ้ง ศีล ส่านดี บัญชา

5. กาลสัมฤทธิ์ รักภารา

ต่อจักกาลเวลาอันเหมือนเดิม แต่ใช้ในการประลองภารกิจ กระทบกันที่
การงานบัญชาติการต่างๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่นรัฐบาลคนใหม่ แต่จะต้องไว้ใจ
เวลาให้หันเวลา ให้พอเวลา เป็นต้น

ผู้รักภารา

"นายทำราก เนื้อใจต้า" หัวเต่าไว้ในหนังสือ "บทเรียนภูมิชา" ของห่านว่า "เมื่อเด็ก
ผู้ใหญ่เล่นหานให้หงหลงาย ร่องมาก ร่องจำ ติดจนบัดนี้ เพราคตินี้ ร่องได้ศรุนให้เห็นจริงซัก
ในนาสีลอดรวม แสงเงินคุณเป็นรักษากรค์กรภูมิคุกตัวอยู่ นิทานว่าตั้งๆ
มีชายสามคนเป็นเพื่อนรักโดยร่วมมือ อยู่มาจัตุรังห่างไกลกันเพื่อรอค่ากิไปแบสวงหา
อาชีพทางความด้วยตนเอง เพื่อคนหนึ่งไปครองภรรยาที่ว่างอน เพร แสงสีเขียวญาติและลูกไปอยู่ที่นั่นที่ 1 ชั้ง
สามารถใช้ภูมิชาของตนได้ คือได้ไปอยู่เมืองแห่งหันซึ่งก็กำลังประสบความไม่สงบร้อน ปราบปราม
จึงผู้ร้ายและแก้ไขความด้อมายากของชาวเมืองให้สำเร็จ ชาวเมืองงพร้อมใจกันยกยื่นเป็นเจ้า

ควรจะเมื่อย

ความเลื่องลือใบหน้า 2 คน ซึ่งยังไม่มีอะไร เป็นหลักแหล่ง ทางส่วนหน้ามานา
เพื่อนกัน หวังพึงไปบุญชุมของกากอเร่กและคิดว่าต้องทำกันแน่ใจ ๗
เพื่อนสองคนเข้าไปหาเพื่อนกันขณะออกวาราษการ คุณหนึ่งเดินตรงเข้าไปหักท้าย
อย่างที่เคยเป็นกอกอกกันมาก่อนทำใจแล้ว เมื่อมาสี่แยกไปมา ก 怖ก็ต้องหักท้าย

ส่วนอีกคนหนึ่ง เมื่อเข้าไปก็ทมอบกราบแสดงกริยาเคารพอนันต์อย่างถือศูนเป็นราชภูมิคนหนึ่ง เพราะถือเสียว่าเพื่อนเป็นเจ้าเมืองแล้ว

เจ้าเมืองเห็นอัธยาศัยของเพื่อนคนนักหทางช่วยเหลือโดยแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วย ส่วนอีกคนหนึ่งนั้นเจ้าเมืองให้เงินเล็กน้อยแล้วไอล้อกไปเสียให้พันราชอาณาเขต

นิทานเรื่องนี้สอนว่าอย่างไร เห็นจะไม่ต้องบอก มีคนหลายคนที่นิทานเพื่อนที่ได้ดูได้คิดว่าถือตัวหยิ่งลืมเพื่อนเก่าบางคนด่ารุนแรงกว่านั้น แต่คนเองลืมนึกไปว่า เมื่อยู่ต่อหน้าธารกันลั่นเพื่อนผู้มีเกียรติก็จำต้องรักษาเกียรติของเข้า เราแม้จะเป็นเกลอใจลึดจะทำอะไรเล่น ๆ กับเพื่อนต่อหน้าธารกันลั่นย่อมไม่เป็นการสมควร

โบราณสอนว่า "ต้องรู้จักกาลเทศะ จึงจะทำอะไรเป็นผลสำเร็จสมประสงค์"

6. ปริสัญญา รู้จักชุมชน

คือรู้จักถิน รู้จักที่ชุมชนนั้น และชุมชน รู้จักการอันควรประพฤติปฏิบัติในถินที่ชุมชน และต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา ควรต้องทำกริยาอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียนอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสังเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ฯ เป็นต้น

ผู้บริหารหรือคนต้อง

- รู้จักถิน - ชุมชน
- ควรปฏิบัติต่อแต่ละชุมชนอย่างไร
- ศึกษา-เรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละชุมชน

1. สุภาษิตที่ว่า "เข้าเมืองตามหลักต้องหลักตาม" นั้นอยู่ในขอบเขตของคุณธรรมข้อนี้ ถ้าจะมองในแง่วัฒนธรรมแล้ว คุณธรรมข้อนี้จัดอยู่ในประเภทวัฒนธรรมทาง "สหธรรม" ถือเป็นมรรยาท หรือข้อพึงปฏิบัติของบุคคลผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมมาดีอีกด้วย

ก. การเฝ้าหูละอองธุลีพระบาท

ข. การแสดงความเคารพ

ค. มรรยาทในการเข้าพบผู้ใหญ่

ง. มรรยาทในการเป็นแขกและการเป็นเจ้าบ้าน

- จ. มนตรายาทในโถสังฆาราม
- ฉ. มนตรายาทในการไปงานมงคล และงานศพ
- ช. มนตรายาทในการขับรถ
- ชช. มนตรายาทในการเดินทางโดยยานพาหนะต่าง ๆ

๗๖

ก. การฝ่าหูละอองธุลีพระบาท

ในกรณีที่ฝ่าเมื่อเสด็จพระราชดำเนิน จะเสด็จโดยยานพาหนะ หรือเสด็จพระราชดำเนินโดยลادพระบาทก็ตามต้องถวายความเคารพตามลักษณะที่เหมาะสม คือ

ก. เมื่อเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ใช้ยืนตรง ถวายคำนับหรือวันหยุดต์ กราบ หรือไหว้ตามความเหมาะสมของประเทบุคคล

ข. เมื่อเสด็จพระราชดำเนินโดยลادพระบาท ประเพณีไทยนิยมการนั่งเฝ้า ถ้วยน้ำเฝ้า ต้องให้ห้างจากลادพระบาทสมควร ผู้นั่งเฝ้าใช้วิธีนมอบกราบ ผู้ยืนเฝ้าถวายความเคารพตาม เพศของบุคคลเมื่อเสด็จผ่าน ประเพณีการเข้าเฝ้าหูละอองธุลียังมีอีกมาก จึงนำไว้ในที่นี้จะเป็นอุทาหรณ์ให้นำ

ข. การแสดงความเคารพ

การแสดงความเคารพ ตามหลักมนตรายาทไทย กล่าวไว้ลายแบบด้วยกัน เช่น
วันหยุดต์ สำหรับผู้แต่งเครื่องแบบและส่วนมาก

กัมศีรชะ สำหรับชัยในกรณีที่แต่งเครื่องแบบ หรือไม่แต่งเครื่องแบบก็ตามแต่ไม่ได้ส่วนมาก
การเกิดหมวก สำหรับผู้ไม่ได้แต่งเครื่องแบบแต่มีหมวก

การไหว้ ซึ่งเป็นมนตรายาทไทย ใช้ได้ทั้งชาย-หญิง

ลักษณะการไหว้ ประกอบด้วยประนีมือทั้งสอง นิ้วแลงปลายนิ้วชิดกัน ยกขึ้นในระดับ

1) เสมอภาค สำหรับให้ผู้มีฐานะเสมอ กัน หรือรับให้ผู้น้อย ไม่ต้องน้อมศีรชะ หรือ กัมศีรชะเพียงเล็กน้อย

2) เสมอจุนกุ สำหรับผู้อาวุโสกว่า การกัมศีรชะมากกันอยู่ย่องขึ้นกับอาวุโส ถ้าให้ผู้นี้

อาวุโสมากกว่าันอ้มตัวและก้มศีรษะลง ให้บลайн์วิจารณ์ในขณะที่ไหว ส่วนผู้อาวุโสรับไหว้เสมอ

3) จุดหน้าปาก สำหรับไหว้พระพุทธรูป หรือไหว้พระภิกษุ การไหว้เป็นไปในลักษณะ ตรง ไม่เอียงซ้ายหรือเอียงขวา

การกราบด้วยเบญจรงค์ประดิษฐ์

การแสดงความเคารพ พระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระภิกษุ นิยมแบบเดียว คือการกราบ ด้วยเบญจรงค์ประดิษฐ์ เว้นแต่สถานที่ไม่สมควรแก่การกราบ เช่นที่ล้าน ที่yanpathan ก็ให้ใช้ ไหว้แทน

อนึ่ง การกราบที่เรียกว่า เบญจรงค์ประดิษฐ์ เพราะประกอบด้วยส่วนร่างกาย 5 ส่วน 即ศพน คือ หน้าปาก 1 มือ 2 และขา 2

ประเพณีการไหว้ กราบยังมีอีกมาก นำมาไว้ในที่นี้ขอสังเขปเท่านั้น

ค. นรรยาทในการเข้าพบผู้ใหญ่

สังคมไทยมีผู้ใหญ่-ผู้น้อย ผู้มีการศึกษาพึงประพฤติให้ถูกต้อง การเข้าพบผู้ใหญ่ในที่ใช้ เก้าอี้ เดินอย่างสุภาพ เมื่อเข้าไปกลั้วไหว้ แล้วเดินไปนั่งเก้าอี้ ถ้าเข้าพบผู้ใหญ่ เมื่อยืนอยู่ เดินอย่างสุภาพเข้าไปใกล้พอดีสมควร ไหว้แล้วยืนสามรวม มือประสานกัน ถ้าผู้ใหญ่ยังกับพื้น ก็คลาน เข้าไปใกล้ นั่งพับเพียบเก็บเห้าแล้วไหว้ ถ้ามีอาวุโสมาก ใช้กราบแล้วหมอบ รายละเอียดใน เรื่องนี้คุณในเรื่องการแสดงความเคารพ

ง. นรรยาทในการเป็นแขกของผู้อื่น และเป็นเจ้าบ้าน

1. มีของติดมือไปเยี่ยมบ้าง เพื่อแสดงอัธยาศัย
2. โอกาสที่ควรเยี่ยมที่สุดคือ เมื่อมีตรษายเจ็บป่วย
3. ถ้าบ้านมีรั้วรอบขอบขั้น ควรกดกริ่ง เคาะประตูบ้านเพื่อแสดงความประสงค์ให้เจ้า ของบ้านทราบ
4. แสดงความร่วมใจเจ้าของบ้าน และถามถึงทุกข์-สุขให้หัวถึง
5. ควรเยี่ยมตามโอกาสไม่ร้าบเรื่อ และไม่ควรอยู่นานเกินควร เมื่อใกล้เวลาอาหาร ควรกลับ
6. ถ้ายังไม่สนใจกไม่ควรนำเพื่อนผู้งอนไป

มรรยาทในการเป็นเจ้าบ้านมีดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยคิดว่าแขกมาหาเป็นมงคลของบ้าน
2. แสดงกริยาชื่นชมยินดี ทักษะยปรารถนาด้วยความสุภาพอ่อนหวาน
3. เชิญแขกให้นั่งที่สมควร ต้อนรับด้วยน้ำร้อน-น้ำเย็น เป็นต้น
4. ข้อที่เจ้าบ้านไม่ควรทำคือ อย่าตามแขกกว่า "มาธุระอะไร ควรจะนกกว่าแขกจะพูด
ขณะเอ่ย"
5. เมื่อถึงเวลาอาหารควรเชิญแขกรับประทาน ถ้าไม่สะดวกควรรออาหารไว้ก่อน
6. ถ้าแขกขอความช่วยเหลือ ถ้าสามารถก็ช่วยตามควร ถ้าไม่สามารถก็ชี้แจงโดยสุภาพ
และแสดงความเสียใจ
7. อย่าแสดงกริยาังเกียจแขก ชวนคุยอย่าให้เหงา และไม่ควรขัดคอดแขก
8. เมื่อแขกลากลับ ควรตามส่งที่ประตูบ้าน ถ้ามีแขกผู้ใหญ่นั่งอยู่ในบ้านจึงไม่ต้องออก

ไปส่อง

จ. มรรยาทในโต๊ะอาหาร

1. เริ่มต้นด้วยการแต่งตัวเรียบร้อย
2. ไปถึงสถานที่ก่อนเวลาประมาณ 15 นาที
3. ระวังไอ-jam-ชากรหรือบ้วนน้ำลาย และไม่ควรทำ เมื่อถือหรือจาม ต้องใช้มือป้อง
ปาก ถ้าจะขาดหรือบ้วนควรขออนุญาตออกจากไปข้างนอกลักษณะ
4. ไม่ควรร้องรำทำเพลงเมื่อยื่นในโต๊ะอาหาร
5. ไม่ควรค่านหนังสือใดๆ ในเวลานั่งโต๊ะอาหาร
6. ถ้าจำเป็นต้องใช้มือลื้มพัน ต้องใช้มือบังปาก
7. อย่าพูดเวลามีอาหารเต็มปาก
8. เอื้อเพื่อศรีที่นั่งใกล้ตามโอกาส
9. ไม่เอื้อมหยิบสิ่งใดๆ ข้ามเครื่องใช้ของผู้อื่น
10. ไม่เสพสุราจนลืมมรรยาಥ้อนดีงาม
11. อาหารใดที่เขานำมาเสริฟ ถ้าไม่ต้องการยกมือห้าม อย่าบอกว่าไม่ชอบ

12. อย่ารับประทานอาหารให้คำให้หายใจเกินควร และอย่าเคี้ยวให้เกิดเสียงดัง
13. เจ้าของบ้านต้องไม่อิ่มก่อนแยก และไม่ต้องขอร้องให้แยกรับประทานจนเกินไป

๗๖

ฉ. มรรยาทในการไปในงานมงคล-งานศพ

การไปในงานมงคล เช่น งานวันเกิด-แต่งงาน ตามธรรมชาติต้องแต่งกายเรียบร้อย สีสุรเย็นตา-เย็นใจ สำหรับผู้ได้พบเห็น เป็นสิริมงคลแก่เจ้าของงาน โดยควรจะเจ้าของงานเป็นอันดับแรก และของขวัญที่จัดไว้นิยมให้มีเครื่องประดับหรือโอกาสอันควร

ถ้าเป็นงานมงคลสมรส เข้ารดน้ำสังข์ตามลำดับที่ควรหลังจากเริ่มนั่งที่ประชานแล้ว ส่วนงานศพ ควรเริ่มนั่งด้วยการพับเจ้าภาพ ถ้ามีของปัจจัยจะมอบ ควรมอบให้ขณะไปถึง และแสดงความร่วงค์ แต่งกายตามสากล คือแต่งกายชุดໄว้ทุกชิ้น ชายติดแซนทุกชิ้นด้านซ้ายมือ เนคไท รองเท้าถุงเท้าสีดำ (หรือชุดพระราชนิษฐานสีขาว-สีดำ) สร้อยแต่งชุดสีดำ รองเท้าสีดำ การไปงานมงคล และงานศพนั้นยังมีข้อที่ควรปฏิบัติอีกมาก สาธุชนควรศึกษาสังเกตเพิ่มเติมเอาเอง

ช. มรรยาทในการขับรถ

1. ขับรถด้วยความระมัดระวัง ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร
2. ไม่ดื่มของมึนเมาทุกชนิดขณะขับรถ
3. อย่าหยุดรถกะทันหัน เมื่อไม่มีเหตุจำเป็น
4. อย่าเลี้ยวรถบั้รรถ หรือแซงในที่คับขัน
5. อย่าฝ่าฝืนสัญญาณไฟแดง ต้องหยุดเมื่อมีสัญญาณไฟเหลือง
6. ต้องหยุดรถหรือจอดในที่ที่กำหนด
7. ต้องให้โอกาสแก่คนข้ามทางม้าลาย
อนึ่ง มรรยาทในการขับรถยังมีอีกมาก นำมาไว้ในที่นี้เพียงเป็นตัวอย่างเท่านั้น

ช. มรรยาทในการเดินทางโดยยานพาหนะต่าง ๆ

1. เข้าແດວชี้อั่งศูนย์โดยสารตามลำดับก่อนหลัง
2. ต้องขึ้นหรือลงรถประจำทางตามป้าย

3. เตรียมชำระค่าโดยสารให้พร้อม
4. ลูกให้ที่นั่งแก่เด็ก สตรีมีครรภ์ และคนชรา
5. ในการเดินทางโดยรถทัวร์ รถไฟ ไม่ควรสูบบุหรี่ และเสพของมีนemeาให้เป็นการรบกวนผู้โดยสารอื่น ๆ
6. ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้โดยสารอื่น ๆ

มรรยาทในการเดินทางยังมีอีกมาก ยกมาเพียงเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

7. บุคคลภูมิชา รู้จักบุคคล

คือรู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอัตโนมัติ (จริต) ความสามารถ คุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ด้วยดีว่าจะควรคบหรือไม่ ได้คิดอะไร จะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง จะคำหนี้ หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลคิดถึง เป็นต้น

ผู้บริหารควรต้องรู้ซึ่งถึง

- อัตโนมัติ (จริต-นิสัย)

- ความสามารถ

- คุณธรรม

พูดง่าย ๆ ก็คือ ผู้บริหารต้องอ่านคนออกหักผู้สูงกว่า และคนใต้ปีกรอง หรือการบรรจุคนให้เหมาะสมกับงานนั้นเอง

จริต 6

พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงจริต (นิสัย หรือสัณฐาน) ของบุคคลในโลกนี้ว่ามีอยู่ 6 อย่าง ด้วยกัน

1. ราศจริต มีนิสัยรักสุขรักงาม พิถีพิถันในเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัว ชอบรูปสุข ๆ งาม ๆ เสียงไฟเราะ กลิ่นหอม รสavoroy สัมผัสถี่น์มนวลด พากนี้รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มักง่าย มีความมานะพากเพียร
2. โภสริต มีนิสัยโกรธง่าย ใจร้อน ทำอะไรอย่างจะให้เสร็จเร็ว ๆ พากนี้ไม่ค่านึงถึงความสวยงาม ขอให้เสร็จเร็วทันใจเป็นใช่ได้ ชอบการต่อสู้ขันแทกหัก มีนิสัยกล้าหาญ ชอบ

ເພື່ອງຫຼາຍ ກລ້າເສື່ອງ ທີ່ຈະໃນການເລັງ

3. ໂມທຣິຕ ມີສັນຍາກທໍາວະໄຮຝດ ພລາດ ຈ ຕັດສິນໃຈໜ້າ ຂາກກາຣີຈາຣາ ແລະ ໄມນີ
ຄວາມເຕີດເຕີຍວ່າ ໄມມີຈຸດຍືນເປັນຂອງຕົນເອງ ໄກຣ ເສັນອັບຄົດອະໄຣເຫັນດ້ວຍທັງນັ້ນເປັນຄົນຂາກຮະເມີນ
ວິນຍ

4. ວິທກຈຣິຕ ມີສັນຍັງໜ້ານ ໃຈລອຍ ທໍາອ່າງໜຶ່ງແຕ່ໄປສັນໃຈກົດ່າງໜຶ່ງ ຂາດສາມາຖີ
ເປັນຄົນຊ່າງຄົດຊ່າງຝັ້ນ ຊ່າງວິທກກັງວລ ພວກນີ້ມີລັກຜະທີ່ຂາດຈຸດຍືນ ກລ້າຍ ຈ ກັບໂມທຣິຕ

5. ສຽທຮາຈຣິຕ ມີສັນເຊື່ອງ່າຍ ດັນເລ່ານີ້ມີລັກຜະເຊື່ອຕ່ອທຸກສິ່ງທຸກອ່າງໂດຍເນັດກາວ່າຈາກ
ລັ້ນບັນ ເຄື່ອງລາງຂອງຂັ້ງ ກາຣທໍານາຍທໍາກຂອງທມອຫຼຸດ ຕລອດຈົນຂ່າວລືວະໄຣຕ່າງ ຈ ເຊື່ອຄື່ອໃນ
ທຸກໂດຍຂາດກາຣີນີ້ພິຈາຣາ

6. ພຸທອີຈຣິຕ ມີສັນຍາກຮູ້ອຍາກເຫັນ ຄັ້ນຄວ້າໄມ່ຫຼຸດ ສັນໃຈຄັ້ນຄວ້າວະໄຣກີທໍາດ້ວຍຄວາມ
ຕັ້ງໃຈ ເພີ່ຍພາຍາມເພື່ອຈະໃຫ້ຮູ້ອັນແກ່ນ ທີ່ວ່າເປົ້າມາ ຂອບທໍາວ່າເປັນຄົນຄົງແກ່ເຮັນ ໂດຍໄໝສັນໃຈ
ສິ່ງອື່ນ ຄ້າເປັນປັຈຸບັນ ອາຈະເຮັດກົນປະເງິນໜີ່ວ່າ "ທນອນທນັ້ນສື່ອ"

ກາຣທີ່ນຳຈຣິຕ 6 ມາເສັນໄວ້ໃນທີ່ນີ້ເພື່ອຈະໄຫ້ເປັນຫຼັກໃນກາຣອ່ານຄົນຂອງຜູ້ບໍລິຫານໃໝ່ໃນ
ກາຣອ່ານ "ຄົນ" ໃຫ້ອກໃນກາຣໃຊ້ຄົນໃຫ້ທໍາວະໄຣ ຈຣິຕນີ້ສັນມີສ່ວນໜ່າຍໃຫ້ເຫັດຕັດສິນໃຈວ່າແຕ່ລະຄນມີ
ນີ້ສັຍຫຍານ-ລະເອີຍຄ-ມັກງ່າຍ-ມານະ-ຂໍ້ເກີຍຈ-ໂອ້ວາຄ-ຂອບທໍາວະໄຣພາດໂພນ-ກລ້າເສື່ອງ-ຮັກສາຍຮັກ
ງານ-ຂອບສອດຮູ້ສອດເຫັນ ລາ

ໆ. ພຣ໌ມວິທາຣ

"ພຣ໌ມວິທາຣ" ຄື່ອຄຸນອຣມສຳຫວັບຜູ້ມີຈີຕີຈິກວັງຂວາງ ທີ່ວ່າຜູ້ໃຫຍ່ທີ່ມີໜ້າທີ່ປົກກອງຄົນໄດ້
ບັນດັບນັ້ນຈາ

1. ເມຕຄາ ຄວາມຮັກ

ຄື່ອຄວາມປຣາດນາດີ ມີໄມຄຣີ ຕ້ອງກາຣ່າໝ່ວຍເໝື້ອໃຫ້ທຸກຄົນປະສົບປະໂຍ່ນ ແລະ ຄວາມສຸຂ
ເປັນຄວາມຮັກທີ່ນີ້ສຸຫຼົງ ໂດຍມີເມຕຄາອຣມເປັນພື້ນຖານຂອງຈີຕ ຄົນມີເມຕຄາອຣມປະຈຳຈີຕເປັນຄົນນີ້ພື້ນ
ຂອງຈີຕທີ່ສະອາມໂອງໂລກໃນແກ້ໄຂ ໃນທາງພຣະພູທສາສນາເຖື່ອວ່າ ເມຕຄາດັ່ງນີ້ຄຸກລບງວິບຕິໃນຂົວປະຈໍາວັນ
ເປັນນິຕີຢັ້ງແລ້ວ ຍ່ອມໄວ້ກ້າວັນສົງ 11 ປະກາຣ

1. หลับเป็นสุข
2. ตื่นนอนขึ้นมาก็ เป็นสุข
3. ไม่ผันร้าย
4. เป็นที่รักของมนุษย์
5. เป็นที่รักของอมนุษย์
6. เทวَاวย์อมรักษา
7. ไฟ ยาพิช ศาสราราอาวุธ ไม่อาจกล้ำกลายได้ กลับเป็นอย่างคงกระพัน เพราะ
อำนาจของเมตตา

8. จิตของผู้เจริญเมตตาดีแล้ว ย่อมตั้งมั่นได้เร็ว (จิตใจเป็นสมាមิ ทำอะไรสำเร็จ
ทุกอย่าง)

9. มีสิ่ห์นำผ่องใส ใครเห็นไครรักนิยมชมชอบ

10. เวลาตายก็มีสติ (ไม่หลงให้หลุด)

11. เมื่อยังไม่บรรลุคุณธรรมขั้นสูง ย่อมจะแบ่งเกิดในพรหมโลก (เมื่อว่าธรรมชาติฐาน
แล้ว คำว่า "พรหม" นั้นย่อมจะมี 4 หน้า คือ เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นสุข กรุณา
ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ มุทิตา ความพอใจยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกษา ความวางเฉยหรือ
วางตัวเป็นกลางเพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งความเป็นธรรม

การแผ่เมตตา

ลักษณะการแผ่เมตตาด้านนี้ ท่านอธิบายไว้เป็น 2 ประการ คือ

1. แผ่เมตตาอย่างแคม หรือเจาะจงเฉพาะบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม เรียกว่า
"โอดิสสิตรณา"
2. แผ่เมตตาอย่างกว้างขวางไม่เจาะจงบุคคลหากแต่หมายมุ่งไปยังสัตว์โลกทุกถั่วนหน้า
เรียกว่า "อโนดิสสิตรณา"

1. นางอุตตรา ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม ในหนังสือพระธรรมบพาก 6 ได้เล่าถึง
นางอุตตราผู้เป็นสาขาวิชาของพระพุทธองค์ เอาชนะศัตรูด้วยเมตตาดังต่อไปนี้
ลูกชายเศรษฐีเมืองราชคฤห์ซึ่งเป็นคนที่ไม่สนใจศักดิ์ศรีเรื่องทำบุญทำกุศล หรือเข้าวัด

พังธรรมได้ฯ ทั้งสิ้น เมื่อเข้าเป็นหนุ่ม เศรษฐีผู้เป็นบิดาจึงไปสู่ขอลูกสาวบุណ្ឌเศรษฐีชื่ออุตตรา มาเป็นสะใภ้ นางอุตตรานั้นได้บรรลุคุณธรรมขึ้นโดยบ้านแล้วมีสัญชื่อบนประพันธ์คิธรรมและรักษาศีล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจริญเมตตาเป็นนิจสิน

เมื่อแต่งงานแล้วนางอุตตราได้อวยบ้านฝ่ายสามี (อาวหมงคล) ทำให้นางอีกอั้ใจมาก เพราะไม่เคยอยู่ที่นั้น แล้วไม่มีโอกาสได้ทำบุญตักบาตร หรือพังธรรมได้ฯ เลย จนเหลือเวลาเพียง 15 วัน พระสงฆ์จะออกพรรษา นางจึงส่งข่าวถึงท่านบิดาเล่าถึงความอีกอั้ใจที่ไปอยู่บ้านคุณมิจฉาทีธิ ฝ่ายพ่อคือบุណ្ឌเศรษฐีที่นิลลูกสาว จึงส่งเงินมาให้เชอเดิง 15,000 กหาบนะ พร้อมกำชับมาว่า มีภัยเงียบหล่อโฉมนนางหนึ่งชื่อ "สิริมา" ขอให้เชอนามปรนนิบติสามีโดยจ่ายทรัพย์ให้นางวันละ 1,000 กหาบนะ แล้วก็ถือโอกาสในช่วงนั้นทำบุญทำทานรักษาศีลเด็ด

นางอุตตราเห็นด้วยกับบิดา จึงไปกราบทูลพระพุทธเจ้าและสงฆ์สาวกให้มารับภัตตาหาร ในบ้านของนางตลอด 15 วัน นางดีใจมากที่พระพุทธองค์ทรงโปรดเมตตาจึงพร้อมด้วยสาวไี้เตรียม ทำกับข้าวผ้าผอมยุ่ง เหยิงตัวมุกขมอมด้วยผุ่นชี้เด้านในโรงครัว

นางสิริมา โสเกณชั้นสูงของครรราชฤทธิ์เมื่อมาอยู่บ้านเศรษฐีเป็นเวลาหลายวันก็กลับ หลงตัวเองว่าเป็น "คุณนาย" ของบ้านไปเสียแล้ว ทั้งเห็นพุทธกรรมบุตรเศรษฐีที่มองกร้ายอย่าง เหี้ยดหมายก็คิดว่า 2 คนนั้นคงจะมีพันธะอะไรกันอยู่ จึงคิดจะกำจัดนางอุตตราให้เสียโดย นางสิริมาได้ลงใบในครัวเห็นสาวไี้กำลังหั่นน้ำมันเดือด ๆ เตรียมหยอดนมจึงเอาหัพพีด้าเตรียม สาดใส่ร่างของนางอุตตรา

ขณะนั้นนางอุตตราเห็นนางสิริมา มาด้วยความประสารร้าย จึงตั้งสติแผ่เมตตาไปยังนาง ทันที "เพื่อนหญิงของฉันเจ้าทำอุปการะแก่ฉันมาก พระคุณของเจ้านั้นมากมายเมื่อเทียบกับจักรวาล ก็แคบเกินไป ก็เพราจะอาศัยเจ้าแท้ ๆ ฉันจึงได้โอกาสawaythan และพังธรรม ถ้าฉันมีความกรธ ต่อเจ้าน้ำมันเดือด ๆ นี้จึงลวกฉันเสียเด็ด ถ้าไม่มี (ความกรธ) อย่าได้ลากเลย"

ด้วยนั้น น้ำมันเดือดพล่านที่นางสิริมาสาดลงไปยังร่างของนางอุตตราจึงเป็นเสมือนน้ำเย็น ธรรมชาติเท่านั้นเอง เมื่อสาวไี้เห็นพุทธิการณ์ของนางสิริมา เช่นนี้จึงต่างรุมลงประชากันทั้งสุกที่ นางอุตตราจะห้ามไว้ทัน

2. อันเมตตาปราณไม่ตรีจิต

ผูกสัมพันธ์อันมิตรไม่ริชยา

ถึงเสือสิงห์กริ่งเกรงเดชา

ผู้เทวะช่วยป้องคุ้มครองภัย

ในคัมภีรพระธรรมที่ได้บรรยายถึงพระภิกษุบัวขใหม่ 500 รูป เรียนหลักปฏิบัติเกี่ยวกับกัมมัฏฐาน จากพระบรมศาสดา แล้วก็พากันไปออกฝึกอยู่ในป่าแห่งหนึ่งที่แรกก็ทำห่าจะดี แต่นานวันเข้าไปรากฐานว่ามีการผจญเสียแล้ว หึ้งโกรกัยใช้เจ็บหึ้งปีศาจrun กวน

นั่งกัมมัฏฐานอยู่ดี ๆ ก็ปรากฏว่ามีร่างอะไรก็ไม่รู้ใหญ่เห่าบ้านเท่าเรือนกัลังมาจะบดร่างบางของศักดิ์เจอพื้หวาขาด บางองค์เจอฟลินญา ผิมยาห่าทางน่าเกลียดมากลัว เมื่อเป็นเช่นนี้พระภิกษุ 500 รูป ต่างเก็บนาตรจิร เตรียมกลับไปฝึกพระพุทธเจ้าด้วยความหวาดกลัวตัวสั่นรังงกไปตาม ๆ กัน

ขณะที่พระบัวขใหม่ 500 รูป เข้าฝึกพระพุทธองค์ ๆ ก็รับสั่งถึงการปฏิบัติกัมมัฏฐานว่าก้าวหน้าหรือถอยหลังอย่างไร ก็ได้ทรงสั่งจากภิกษุใหม่เหล่านั้นว่า "อย่าไม่ไหว เพราะปีศาจรบกวนตลอดเวลาพระเจ้าข้า"

เรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงรู้อยู่แล้ว และได้รับสั่งกับพระภิกษุเหล่านั้นว่า "ที่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ เพราะพวกเรอไม่ได้เอาอาวุธไปด้วย" จากการที่ได้ฟังพระพุทธองค์คำรัส เช่นนั้นทำให้พระภิกษุเหล่านั้นสงสัยเป็นอย่างมาก เพราะรู้ว่าผู้บัวชามาในพุทธศาสนาจะต้องวางแผนอาวุธให้หมด แต่พระพุทธองค์รับสั่งให้เอาอาวุธไปด้วย (หรือภาษาปัจจุบันเรียกว่าติดอาวุธ)

เมื่อภิกษุหั้งหลายเกิดความสนใจที่ พระองค์จึงรับสั่งต่อไปว่า "อาวุธคือเมตตาคนน้อยกว่า"

ครั้นพากิษุเข้าใจพุทธประสังค์แล้วก็ เรียนและท่องบ่น "กรณีเมตสูตร" จนชำช่องคล่องปากกันเรียบร้อยทุกรูป พระภิกษุเหล่านี้คิดอาวุธคือเมตตาแล้วโดยท่องเป็นจังหวะตั้งแต่รอดพระเชตวันจนถึงปั่นที่เคยปฏิบัติกัมมัฏฐานคราวก่อน

นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาเหตุการณ์บกติเรียบร้อย เหล่าปีศาจร้ายเหล่านั้น ซึ่งในช่วงหลังได้ปรากฏร่างให้ภิกษุเห็นและเล่าเรื่องของเข้าให้พระภิกษุฟังว่าพวกเขามิใช่ปีศาจร้ายแต่อย่างใด หากแต่เป็นประเทรุกษาเวดาแปลงร่างให้เป็นที่นาเกลียดมากลัวแก่พระภิกษุเสีย ๆ เพราะพวกเขารู้ว่าเป็นเพียงรุกษาเวดาต้องสิงสถิตอยู่บนต้นไม้ ผุดถึงการมีศีลมีคุณธรรมก็มีน้อยกว่าพระภิกษุ ส่วนพระภิกษุท่านกลับนั่งหรือจงกรมอยู่บนพื้น พากเวดาไม่พอใจ และไม่สบายใจ

ที่ตัวเองอยู่สูงกว่าพระผู้ทรงศิลป์ ที่แรกก็นึกว่าพระท่านจะอยู่เพียงวันสองวันหรือสักดา๊ แต่ท่านกลับจะอยู่เป็น 2-3 เดือน จึงได้แสดงอาการของปีศาจหลอกหลอนท่านให้หน้าไปเสีย

แต่ตอนหลังท่านได้แปรเมตตามายังรุกขเทวดาทำให้พวงรุกขเทวดากลับมาแสดงตัวเป็นเทพ และให้การพิทักษ์รักษาไว้ให้สัตว์ร้ายและลิงที่จะมารบกวนการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานของท่านอีกด้วย

ด้วยประการฉนัชการเจริญกัมมัฏฐานของพระภิกษุเหล่านี้ก็ก้าวหน้าไปโดยลำดับ และสามารถบรรลุเป็นพระอรหันต์ในที่สุด เพราะการเจริญเมตตาเท่านั้น

2. กรุณา ความสั่งสาร

คืออย่างช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ไฟใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

กรุณานั้นเป็นคุณธรรมที่ใกล้เคียงกับเมตตามาก เพราะฉะนั้นเมื่อเราเห็นการกระทำใดอันเป็นการอนุเคราะห์เกื้อกูลสัตว์หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเรามักจะพูดถึงว่าตนคือเมตตา โดยไม่เอ่ยถึงคุณธรรมคือกรุณา หรือมุทิตา เท่าไรนัก ดังนั้น เราจึงเห็นว่า ใน "พระมหาวิหาร" 4 นั้น คุณธรรมเมตตาคือเป็นตัวนำของคุณธรรมหลักที่เด่นมาก

ในที่นี้จะขยายความเรื่องกรุณาอันเป็นคุณธรรมรองลงมา

1. โครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่ทรงมุ่งหมายให้ราษฎร์มีเขื่อน แม่น้ำ ชลประทาน เพื่อบรรลุเป้าหมายในด้านการเกษตร

2. โครงการศูนย์ศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาชีพของราษฎรให้มีรายได้ดีขึ้น คนเมืองมีรายได้พอ มีความสุข

3. โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชชนนีที่ห้างไอลจจากเมืองใหญ่แห่งที่จะมารับการรักษาที่กรุงเทพ เพียงอย่างเดียว ให้ราษฎรทั่ว ๆ ไปได้รับการบริการด้านการเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างทั่วถึง

สรุปแล้วการกระทำใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ชุมชนหรือปัจเจกชนก็ตาม การกระทำนั้นเป็นลักษณะของ "กรุณา"

เมื่อน้อยอย่างที่มีข่าวว่าคุณยายคนหนึ่งชอบนำสุนัขข้างถนนไปเลี้ยงไว้ที่ห้องนอนบนเชิง

เพราะท่านผู้อื่นเป็นคนมีกรุณาสูง กลัวสูนขพากันนั่นจะถูกรถชนบ้าง พ่อค้าโรงงานทำลูกชิ้นจะฉบายโอกาสจับเข้าโรงงานทำลูกชิ้นบ้าง เทศบาลจะจับไปฝ่าเสียบ้าง เป็นต้น

๓. มุทิตา พลอยยินดีด้วย

คือความเบิกบาน พลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีมีสุข ก็มีใจแย้มชื่นเบิกบาน เมื่อเข้าประสมความสำเร็จของงานยิ่งขึ้นก็พอใจยินดีบันเทิงไปด้วย

มีนักวิชาการอภิปรายกันว่า เมืองไทยเรานั้น เมื่อพุทธถึงพรหมวิหาร ๔ แล้ว "เมตตา" แรกมีกันมาก "กรุณา" ก็มีกันเยอะ ยิ่ง "อุเบกษา" ด้วยแล้วยิ่งมีกันเพียบเลย แต่ "มุทิตานั้น" เราไม่ค่อยมี "น้ำใจ" จะให้ต่อ กันนักหั้ง ๆ ที่ "มุทิตา" เป็นหลักสำคัญของการอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมก็เป็นการพูดที่น่าคิด

แต่อย่างไรก็ตาม "มุทิตา" นั้นก็มิใช่ว่าจะเทือดแห้งไปจากสังคมไทยเราไปเลยที่เดียว คิดว่าหลายคนคงเคยได้ยินคำ ๆ หนึ่ง คือคำว่า "มุทิตาจิต" นั้นเป็นคำที่เริ่มมาจากวัด เช่นในกรณีพระภิกษุบางรูปท่านมีคุณสมบัติมีศิลารวัตรได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะ (เป็นเจ้าคุณ) หรือเป็นเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ ก็จะมีพระภิกษุสามเณรหรือราواสวัด คอกไม้สูงเทียนเครื่องสักการะไปกราบ เราเรียกพุทธิกรรมนี้ว่า "แสดงมุทิตาจิต"

ในการขอรา华สก์เห็นมือยื่นเมื่อกัน เช่นมอบกระเช้าดอกไม้ กระเช้าผลไม้ หรือให้คอกไม้เป็นมัดเป็นช่อแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ในโอกาสที่เห็นได้ด้วยตา เช่น คราวมีพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ "บัณฑิต" มหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือในโอกาสที่ได้พระราชทานสายสะพายเป็น "คุณหูงู" หรือได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งต่าง ๆ แต่ในแวดวงของมรา华ส ไม่เรียก "พุทธิกรรม" นั้นว่า "มุทิตาจิต" เรียกว่า "แสดงความยินดี"

สรุปแล้วก็น่าจะเป็น "พุทธิกรรม" เดียวกัน คือฝ่ายพระภิกษุหรือทางวัดนั้นใช้ภาษาบาลี ฝ่ายมรา华สแปลเป็นไทยเสียใหม่

บัญหาที่ว่าคนในสังคมไทยขาด "มุทิตา" นั้นขาดอย่างไร อาจจะเป็นการวิเคราะห์จากเหตุการณ์ที่ได้มาจากข่าวคราวที่มืออยู่ในสื่อสารมวลชน เช่น ทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ที่มีข่าวผิดกฎหมาย ซกต่อຍกัน หรือทะเลกัน

อิจฉาหรืออิสสากันแน่?

คำว่า "อิจฉา" ความหมายจริง ๆ ตามรูปบาลี คือความปรารถนา ความอยากได้ เป็นไวพจน์ของตัวหา แต่ในความหมายของคนไทยทั่ว ๆ ไป หมายถึง "ริษยา"

"อิสสาก" นั้นเป็นรูปศัพท์ที่ถูกต้องที่หมายถึง "ริษยา" แต่ไม่มีครุพัคช์ ถ้าไครพัคช์นมาเรารู้จะหมายความว่าเข้าพูดไม่ชัด (ซึ่งอาจหมายความว่าพูดภาษาทางอีสาน)

ดังนั้น คำว่า "อิจฉา" ความความลับนี้ของคนไทย คือ "ริษยา" อันหมายถึง ความไม่อยากให้คนอื่นได้ เห็นเขาได้ก่อนอยู่ไม่ได้ เห็นคนอื่นได้ไม่สบายใจ

ผลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ท่านเขียนเป็นกลอนสอนใจไว้ว่า

"ทุกคนอยากให้เราดี พ่อเราเด่นชื่นทุกทิศทางมั่นใจ"

จงทำดีเต่อเม่าเด่นจะเป็นภัย "ไม่มีใครอยากเห็นเราเด่นเกิน"

1. นิทาน "ให้ทักษะแก่ท่านทักษันถึงตัว"

ในพระธรรมบทภาค 2 เล่าถึงเรื่อง เด็กชายคนหนึ่งชื่อโมษก์ เป็นเด็กที่เกิดมาอย่างที่เรียกว่า "บุญมีแต่กรรมบัง" คือเด็กคนที่เกิดจากหญิงนครโรสเกนในนครโภสัมพี เมื่อรู้ว่าเป็นชายเข้าจึงให้นำไปทิ้งที่กองขยะ แต่ว่าเด็กชายคนนี้ได้ร่วมมหาเศรษฐี ในครอบครองนั้นทราบเรื่องดวงของเด็กจากบุตรหิตแห่งราชสำนักโภสัมพี จึงขอชื่อเด็กนั้นเป็นจำนวน 1,000 กหาบบันะ แล้วนำไปเลี้ยงไว้ ในขณะที่ภริยาตั้งครรภ์แก่จนคลอด คิดว่าถ้าคลอดมาเป็นหญิงจะได้แต่งงานกับเด็กชายคนนั้น ถ้าลูกแพ้อยากเกิมมาเป็นชายก็จะฝ่าลูกเลี้ยงนั้นเสีย

ต่อมาริยาของเศรษฐีคลอดลูกเป็นชาย เศรษฐีเห็นว่า ถ้าขึ้นปล่อยเจ้าลูกเลี้ยงไว้ ลูกชายของตนก็ไม่มีโอกาสได้เป็นมหาเศรษฐี ดังนั้น นับแต่วันที่นั้นเป็นต้นมา เด็กชายคนนั้นจึงกล้ายเป็นลูก "อิจฉา" ไปเสียแล้ว

เศรษฐีมีทาสีคนหนึ่งชื่อ "กาลี" เป็นผู้ดูแลบ้านตามคำสั่งของเศรษฐีทุกอย่าง เศรษฐีสั่งให้นำลูกเลี้ยงไปนอนขวางที่ประตูออกเพื่อให้พากโศเหยียบตาย ในขณะที่เข้าปล่อยโศออกจากคอกในตอนเช้านี้ด แต่โโคชี้เป็นจั่งผงกกลับยืนคร่อมหารกนั้นไว้บล่อยให้โโคตัวนี้เดินเบียดออกไป คนเลี้ยงโโคเห็นเข้าจึงรีบอุ้มเด็กนั้นลงมาไว้เลี้ยงเป็นลูก แต่นางกาลีคนไข้เศรษฐีจับตามองดูจึงห้ามไม่ให้อ้าไว้ แล้วนางก็นำเด็กไปคืนเศรษฐี

ต่อมาราชรัฐให้นางนำเด็กไปไว้ที่ปากทางเกวียนแต่เข้ามีด เพื่อให้เกวียนและโคของพ่อค้าเกวียน 500 ได้เหยียบเด็กตาย แต่เด็กก็ไม่เป็นอันตราย เพราะโคคุณนำเกวียนเล่มแรกนั้นสลัดแยกเสียแล้ว หัวหน้านายกองเกวียนเห็นเด็กเข้าจึงดีใจจะนำเด็กไปเลี้ยงไว้ นางกาลีก็ไม่ยอม ขอคืนนำเด็กไปบ้านราชรัฐเมื่อนเดิม

ต่อมาราชรัฐให้นำเด็กไปทึ่งไว้ที่ป่าชาผิดบ เพื่อให้สูนข้าม่าและอมนุษย์ทำร้าย แต่ก็ปรากฏว่าคนเลี้ยงแพะหลายร้อยตัวไปเลี้ยงในป่าชา แม่แพะตัวหนึ่งเห็นเด็กนอนอยู่จึงรักเหมือนลูกคุ้ขาน้ำลงให้เด็กน้อยดื่มน้ำอยู่ จนคนเลี้ยงแพะมาเห็นจึงรับอุ้มเด็กนั้นจะนำไปเลี้ยงคู แต่นางกาลีไม่ยอมเหมือนคราวก่อน

ต่อมาราชรัฐให้นำเด็กนั้นไปทึ่งเทวันเป็นทึ่งโจร เพื่อให้เด็กตายโดยการปะทะกับชนข่องหินเบื้องล่างให้เหลกละเอียดไปเลย แต่ปรากฏว่าพ่อนางกาลีโYNลงไปร่างของเด็กกลับตกไปอยู่บนพุ่มไม้ซึ่งมีดาวลักษณะน่ากลัว ทำให้เด็กคนนั้นเหมือนอยู่บนภูเขา นายช่างسانมาตัดไม้ไผ่ในป่านั้นได้ยินเสียงเดกร้องจึงปีนไปอุ้มเด็กลงมาจะนำไปเลี้ยงเป็นลูกแต่กาลีไม่ยอมเหมือนคราวก่อน

นับตั้งแต่ราชรัฐพยายามจะฆ่า "ลูกอิจฉา" คนนั้นตั้งแต่เป็นเด็กແเบะจนเข้าโตเป็นเด็กหนุ่ม ราชรัฐยังคงเกลียดจงชังเขามากขึ้น นายโภษกันนั้นเป็นเสมือนหน้าที่คอยหิ่มแหงตากาลี เพราะความริษยาอย่างรุนแรงนั้นเอง

ต่อมาราชรัฐคิดอุบَاຍได้ จึงได้ไปพบเพื่อนคนหนึ่งที่อยู่นอกเมือง มืออาชีพเป็นช่างปืน หม้อ ทราบว่าเขายังแพ้มือในวันรุ่งขึ้น ราชรัฐ จึงบอกเขาว่าจะส่งลูกชายชาติชั่วคนหนึ่งไปให้แล้วช่วยจัดการฆ่าแล้วโยนเข้าเตาเผาเป็นเด็กด่านไปเลย

ครั้นแล้วราชรัฐจึงได้พูดกับโภษกันว่า มีธุระกับนายช่างหม้อที่หมู่บ้านโน้น บอกให้เขารับภารกิจที่ราชรัฐสั่งไว้วันนี้ ด้วยความเชื่อใจเข้าจึงได้ไปโดยผ่านไปทางถนนหยູ້ທີ່ลูกชายราชรัฐ และเพื่อน ๆ เล่นกีฬาคือศอกลีกัน ลูกชายราชรัฐเล่นไม่เก่งเสียแต่ให้เพื่อนตลอดเวลา เข้าจึงขอให้โภษกันทำแต้มคืนให้หน่อย โดยรับอาสาจะไปบ้านช่างหม้อแทน

แม้นายโภษกันจะห้ามปราโมยอย่างไร ลูกชายราชรัฐก็ไม่ยอม ตั้งนั้น โภษกันจึงได้ไปเล่นเคาะคลีกับพวงเด็ก ๆ ในสนามห้งวัน ผ่ายลูกชายราชรัฐก็ได้ไปบ้านนายช่างหม้อ ๆ จึงจัด

การฟ่าแล้วโยนศพเข้าเผาในเตา แล้วส่งข่าวให้เศรษฐีทราบ

ฝ่ายนายโภษกง เมื่อเล่นเดาคลิ่ออาชนะเด็ก ๆ แล้ว ทอกเย็นจิงกลับเข้าบ้านเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้เศรษฐีฟังจนเศรษฐีเป็นลมล้มพับไป หึ้งได้ข่าวจากนายช่างหม้อทำให้เศรษฐีรีบิ่งโศกเศร้าหนักขึ้น เพราะจิตใจของเศรษฐีถูกรุ่มล้อมด้วยจิตตริษยา หึ้งโศกเศร้าเพราะสูญเสียลูกชาย

ต่อมาเศรษฐีได้คิดอยุบายได้โดยจะอาศัยมือเจ้าหน้าที่เก็บส่วยของคนในชนบทแห่งหนึ่งจัดการฟ่าแล้วโยนลงในส้วม (หลุม) เพราะรู้ว่านายโภษกงอ่านหนังสือไม่ออก ตั้งแต่เล็กจนโตเขามิ่งรู้ด้วยหนังสือเป็นอย่างไร จึงอาศัยความไม่รู้หนังสือของเขามาเป็นจุดกดฆ่าเขาเสีย

เรื่องเสียงเดินทางนั้นเศรษฐีส่งให้แวงบ้านเพื่อนเศรษฐีคนหนึ่งในระหว่างทางค้างคืนที่พักก่อนค่อยเดินทางต่อ ตั้งนั้น เศรษฐีจึงได้เขียนจดหมายถึงเจ้าหน้าที่ส่วยให้จัดการฟ่าเขาโยนลงส้วม แล้วส่งข่าวให้ทราบเพื่อจะจัดการทดสอบบุญคุณต่อไป

นายโภษกง พร้อมกับจดหมายฟ้าตัวเองไปถึงบ้านเพื่อนเศรษฐีเป็นเวลาจนคำ ด้วยความเห็นด้วยเพราะการเดินทางตั้งแต่เข้าเมือง เมื่อบอกข้อซื้อตัวเอง และมหาเศรษฐีโกล้มพีให้ทราบแล้ว เศรษฐีขันบทนั้นดีใจมากเกิดความรักเหมือนลูกชายตัวเอง

เศรษฐีขันบทนั้นถูกสาวแรกรุ่น สวยโสภาคนหนึ่ง พ่อแม่ให้อยู่บ้านปราสาทชั้นที่ 7 นางสังสาวใช้ไปซื้อของบางอย่างที่ตลาดให้ สาวใช้จึงลงมาบังชั้นล่างก็พอดีมาเห็นเศรษฐีและภริยากำลังคุยกับโภษกง แล้วเศรษฐีได้ส่งให้สาวใช้จดที่พักผ่อนหลับนอนให้โภษกงพักแล้ว จึงไปธุระให้อิด้าเศรษฐีในภายหลัง เมื่ออิด้าเศรษฐีเห็นพฤติกรรมอันล่าช้า เช่นนั้นจึงได้ตามถึงสาวเหตุกรรุว่าไปจัดที่พักให้นายโภษกงอยู่ พอดียินชื่อ "โภษกง" เช่นนั้นทำให้อิด้าเศรษฐีเกิดสนใจอยากรู้อยากเห็นทันที (เพราะเป็นความรักชนิดบุพเพสันนิวาส)

เมื่อลงมาบังชั้นล่าง เห็นโภษกงนอนหลับอยู่พร้อมกับจดหมายที่ชายผ้า อิด้าเศรษฐีจึงส่งลัญคำไปอ่านที่ห้องนอนของตน รู้ว่าเป็นจดหมายฟ้าตัวเขาร่อง ด้วยความสงสารอิด้าเศรษฐีจึงแปลงสาสน์ใหม่ว่า

"เจ้าหน้าที่จัดการส่วย

ลูกชายของฉันชื่อโภษกงเป็นคนดีมาก ขอความกรุณาท่านได้นำเครื่องบรรณาการจากบ้านส่วย 100 บ้าน จัดงานมงคลสมรสลูกชายของฉันกับอิด้าของเศรษฐีขันบท โดยการปลูกเรือน

หกชั้น 2 หัน ในท่ามกลางบ้านส่วน เมื่อจัดการเสร็จแล้ว โปรดแจ้งข่าวให้ฉบับโดยด่วนค่ะ"

ด้วยความรักนักกือ

มหาเศรษฐีโภสรมี

ในที่สุด วิคเตอร์ธุรกิจได้นำสาสน์ไปไว้ที่ติ่มซึ่งนายโภสรมีกำลังหลับอยู่ ครั้นต่อมา เขายังเดินทางต่อไปยังบ้านเจ้าหน้าที่ส่วนของมหาเศรษฐีและยังคงพยายามให้เจ้าหน้าที่ส่วนอ่านพอก่อนตลอดเวลา ทำให้เขาต้องมากที่เจ้านายให้ความไว้วางใจถึงกับให้เป็นเจ้าภาพจัดงานแต่งงานให้ลูกชายของหัวหน้าเอง

เรื่องที่น่าสนใจอีกหนึ่งเรื่องที่จะวิเคราะห์แล้วเน้นไปหลายจุดเหมือนกัน คือ

1. กฎหมายกรรม หรือกฎหมายว่า "คนใดกันไม่ให้ลดูกไฟไม่ให้" หรือ "แข่งเรือแข่งพายนั้นแข่งได้ แต่แข่งบุญวาสนาไม่ได้"

2. กฎหมายความรักเรื่อง "บุพเพสันนิวาส"

3. เรื่องให้ทุกช่องที่หัวทุกชั้นถึงหัว

4. เรื่อง "ความรัชดา"

5. เรื่องสโนไวท์

เรื่อง "สโนไวท์" เป็นนิทานไหคติมาก เป็นนิทานของตะวันตก แต่ไหคติพอ ๆ กับนิทานตะวันออก เรื่องมีอยู่ว่า

มีเจ้าหญิงน้อยพระองค์หนึ่งชื่อสโนไวท์ ครั้นพระมารดาสิ้นพระชนม์ พระบิดาได้อภิเษกสมรสใหม่กับสาวสวยแต่ใจอ่อนหักคนหนึ่ง พระราชนี้แม่เลี้ยงของสโนไวท์ลงความงามของคนมาก พระนางมีกระจากรวิเศษพุดได้บานหนึ่งและจะอยู่ด้วยกันกระจากรวิเศษอยู่ร่ำไป

"กระจากรวิเศษบอกข้าเกิดในเรื่องใดในปฐพี?"

กระจากรวิเศษจะตอบพระนางว่า "ในโลกนี้พระราชนี้สูงกว่าใคร ๆ"

หลาบเป็นฝันไป สโนไวท์โคเป็นสาวสวยล้วนพระราชนี้นั้นฝันว่าเป็นมากความสวยงามคือญาณราเป็นความกาล กระนั้นก็ตามพระราชนี้ได้ถามกระจากรวิเศษว่า ใครสวยที่สุดในโลก "สโนไวท์นั้นซึ่งสายโภสก์กว่าใคร"

พอได้สัมภาษณ์พระราชบุตรในวัยเด็กชั้นสูงไว้ที่มาก จึงทรงหาวิธีกำจัดโดยสังให้นายพราณลงสโนไว้ที่ไปรักในป่า และให้นำเข้าหัวใจมาให้ดูด้วย เมื่อถึงปีลักษณ์นายพราณเกิดสิ่งสารสโนไว้ที่เจ็บอกความจริง และให้เชือได้รับหนอย่างลับเข้าวังอีก สโนไว้ที่จึงขอบคุณนายพราณแล้ววิ่งจากไป นายพราณจึงต่อกรวางตัวหนึ่งแล้วนำหัวใจกลับมาให้ราชินีคู่ พระนางทรงเชือและให้ร่างวัลเข้าเป็นจำนวนมาก

พระราชนิจึงได้ตามกระกวิเศษคุ้นใหม่ว่า "ใครสวยที่สุดในโลก" กระกวิเศษก็ยังตอบว่า "สโนไว้ทันจะสวยกว่าใคร"

พระราชนิจึงรู้ว่าสโนไว้ยังมีชีวิตอยู่ สโนไว้ที่หลบไปอยู่ในกระท่อมคนแคระหั้ง 7 ซึ่งเป็นทำงานกลางวันหั้งวัน สโนไว้ที่พากอยู่คนเดียว จึงหลงกลับพระราชนิจไว้ร้ายผู้ร้องขายของเร่โดยเชือเลือกได้ผ้าพันคอผืนหนึ่ง เม้าค้าบลอมจึงใช้ผ้าพันคอรัดคอสโนไว้จนสลบล้มลง นึกว่าสโนไว้ตายแล้วจึงหนีกลับเข้าวังไป แต่คนแคระหั้ง 7 กลับมาทันและแก้ผ้าพันคอให้จึงรอดตาย เมื่อกลับเข้าวังแล้วพระนางก็ทรงเข้าไปตามกระกวิเศษอีก กระจกกับอกว่าคนที่สวยที่สุดคือสโนไว้เหมือนเดิม ตั้งนั้น พระราชนิจงปลอมแปลงเป็นแม่ค้าขายหัวใจอาบยาพิษ สโนไว้ที่ได้เชือหัวน้ำไปหัวผูกกีลั้งหมดสติอีก คนแคระหั้ง 7 กลับมาทันกู้มสโนไว้ที่น้ำหัวร่วงลงจากศีรษะ เชือจึงพ้นจากการสลบ

เมื่อพระนางกลับเข้าวังตามกระกวิเศษอีกว่าใครสวย กระจกนี้ก็ยืนยันว่า สโนไว้สวยเหมือนเดย ตั้งนั้น พระองค์จึงปลอมแปลงเป็นหญิงแก่ชาวบ้าน นำแอปเปิลอาบยาพิษ (สารพิษอะลาร์?) มาขายให้สโนไว้ฯ เอาผลแอปเปิลน้ำไปกิน กีลั้งสติไปทันที พระราชนิจไว้ร้ายรื้นเข้าวัง ตามกระกวิเศษ คราวนี้สมพระทัยพระราชนิจ เพราะกระกวิเศษบอกว่า "พระราชนิจสวยกว่าใคร" พระราชนิจรู้ว่าสโนไว้ตายแน่แล้ว

ฝ่ายคนแคระหั้ง 7 กลับจากป่าจึงอุ้มร่างสโนไว้ที่ไร่ญูญาณใส่ไว้ในโลงแก้ว แล้วช่วยกันนำไปไว้บนภูเขา ต่อมามีเจ้าชายองค์หนึ่งซึ่ม้าผ่านมา เจ้าชายเห็นสโนไว้ที่ในโลงแก้วก็ทรงนึก起 ทราบเรื่องราวของเจ้าหญิงสโนไว้จากคนแคระ เจ้าชายรับสั่งให้ทหารเคลื่อนโลงแก้วจากภูเขา บังเอญทหารสะคุกรากไม้เชือป่า ร่างของสโนไว้ทรงแตกอย่างแรงขึ้น Apple

กระเด็นออกจากปาก สโนไวท์สึกตัวตื่นขึ้นตามเจ้าชายเป็นครมจากไทย ? เจ้าชายทรงนำเจ้าหญิงสโนไวท์ไปในเมืองของพระองค์แล้วขอให้พระบิดาจัดการอภิ夷กสมรสให้โดยโต เชิญกษัตริย์ต่างเมืองมาร่วมพิธีด้วย ราชินีใจร้าย ก่อนจะไปในพิธีอภิ夷กพระนางได้ถามว่า กระจกวิเศษไครสวยในปฐพี ก็ได้รับคำตอบว่า "สโนไวท์นั่นซี สวยกว่าไครในปฐพี" พระราชนิจร้าย เมื่อทราบเช่นนั้นจึงทุบกระจกวิเศษแตกพร้อมกับพระนางเองก็มีพระหัย่าวายลื้นพระชนม์ไปด้วย

4. อุเบกษา ความมีใจเป็นกลาง

คือมองความเป็นจริง โดยวางจิตเรียบสมำเสมอ มั่นคง เที่ยงตรงคุณตาชั่ง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือช้ำ สมควรแก่เหตุที่ตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยวางแผนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม

ข้อที่จะน้ำมันพิจารณาคือ

1. มองความความเป็นจริง

2. วางจิตให้สมำเสมอ มั่นคง

คำว่า "อุเบกษา" นี้ คนส่วนมากยังเข้าใจว่า หมายถึงความวางแผน "ไม่สนใจ" ไม่คิดกับใคร ๆ ใครเข้าจะเดือดร้อน ใครเข้าจะเป็นสุขก็เลย ผลอย่างให้คนปัจจุบันถือว่าปัจจุบันมีคนมีอุเบกษา กันมาก

โดยเขาก็อ้วว่าในสังคมอุตสาหกรรมใหม่ หรือสังคมที่จะก้าวเข้าไปสู่ความเป็นนิยม นี้ ต่างคนต่างไม่สนใจ กัน ต่างคนต่างอยู่ บ้านติดกันไม่รู้จักกัน ตื่นเข้าขึ้นมาทุกคนต่างรีบุดไปทำงานขึ้นรถเมล์ที่แน่นเป็นปลากระป่องใครไปก่อนก็ได้หนึ่งยีดติดที่นั่ง "วางแผน" ต่อการที่จะเอื้อเพื่อเพื่อแต่ตัวใคร ๆ ไม่ว่าจะเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ ศตรีมีครรภ์หรือคนชรา เพราะถือว่าเขานปฏิบัติธรรมข้อที่ว่าด้วย "อุเบกษา" เป็นการเข้าใจถูกต้องดีแล้วหรือยัง ?

ผู้ใหญ่ที่ยึดคุณธรรมคืออุเบกษา นั้นจะต้องมีความเที่ยงธรรม ความเป็นกลางไม่เป็นไปในอำนาจของอคติใด ๆ ทั้งสิ้น

พระพุทธองค์มีพระหัยายสมำเสมอในบุคคลต่อไปนี้

- พระราหุลกุมาล

- ช้างนาฬิกี
- ชุมโจรองคุลิมาล
- พระเทวทัต

ถ้าเราตัดสินตามลักษณะของบุปผา เราจะต้องคิดว่าพระพุทธองค์น่าจะมีพระทัยรัก "พระราหุลกุมาล" มา กกว่าใคร เพราะเป็นราชโกรสครัวจะเคี้ยดเคนต่อสัตว์-บุคคล ๓ ต่อมาเพราเป็นผู้จัดจะประทัคประหารทำร้ายพระองค์

แต่พระพุทธองค์เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์สัะอาดไม่ทรงถือว่าใครเป็นมิตร ใครเป็นศัตรู มีความกรุณาต่อสัตว์โลกทั่วไป ดังที่มีพระนามว่า "มีพระกรุณาดังหัวมหาสมุทร (กรุณามหณูโน)" สำหรับผู้บริหารซึ่งเป็นบุปผา ย่อมที่จะเบรี่ยบเทียบกับพระพุทธองค์ไม่ได้ แต่ก็ควรจะทรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม อ่านผู้ใดปากรองให้ออก แม้ในการจะพิจารณาความดี-ความชั่ว การพิจารณาการเป็นบุคคลดีเด่น หรือการพิจารณาจะให้สองขั้นอะไรต่างๆ ต้องยึดหลักอุเบกษา คือความเป็นกลางอย่าให้เสียความเที่ยงธรรม

สรุปแล้วหลักธรรม ๔ ประการที่เรียกว่า "พระมหา vierāma" นี้ เป็นคุณธรรมที่ควรปฏิบัติเป็นนิยมในชีวิৎประจวบวันเหมือนกับพระมหา ๔ หน้า ด้วยกันคือ

หน้าเมตตา	มุ่งความรัก ความห่วงใย หวังจะให้เข้าเป็นสุข
หน้ากรุณา	สงสารเข้า หวังจะให้เข้าพ้นจากความทุกข์
หน้ามุทิตา	เช่าไห้ดีพลอยยินดีด้วย แสดงความเป็นคนมีใจคอกว้างชวาง
หน้าอุเบกษา	วางแผนให้เป็นกลาง มีความเที่ยงธรรมไม่ตกอยู่ในอำนาจของอคติ

แนวคิดตอบบทที่ 8

1. สับปุริสธรรมคืออะไร
 - ธรรมของคนดี
2. การที่พระอานันท์ก่อนเข้ารับเป็นพุทธอัญญากรห่านช่อพร ๘ ประการไว้้น เพราะอะไร
 - รู้จักเหตุ
3. พฤติกรรมของพันท้ายนรสิงห์ตามที่ปรากฏในชีวประวัติศาสดร์ไทยกรุงศรีอยุธยาคือเด่นในเรื่องใด
 - รู้จักเหตุ (ยึดหลัก)
4. ชายแก่กับลา เป็นตัวอย่างเรื่องอะไร
 - การไม่รู้จักเหตุ (ขาดหลัก)
5. สุภาษิตที่ว่า "โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่มาก" นั้น แสดงลักษณะของคนที่ขาดอะไร
 - รู้จักตน
6. จากพุทธประวัติมีการอุปมาด้วยพิน ๓ สายนั้นเป็นการเน้นหนักในเรื่องใด
 - การรู้จักประมาณ
7. การที่คนฯ หนึ่งแต่งกายด้วยสีสรรสะคุคตาไปในงานเพาศพนั้นเราเรียกบุคคลฯ นั้นว่าเชาขาดอะไร
 - ขาดปริสัญญาตา : การรู้จักขุมชน
8. คนที่ชอบอ่านหนังสือ หรือค้นคว้าหาความรู้ตลอดเวลา เราเรียกเขาว่ามีจริตอะไร
 - พุทธิจิต
9. คนที่มักจะลืมกระเปาหนังสือหรือร่มบูรณาเมล็ดป้อยะฯ เราเรียกคนประเภทนี้ว่ามีจริตอะไร
 - โมฆาริต
10. นางอุคตรา เอาชนะใจนางสิริมาได้เพราะมีคุณธรรมอะไร
 - เมตตาภวนา